

Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2034. gadam

Tematiskā darba grupa: Vides resursi un energoefektivitāte

Kārtība

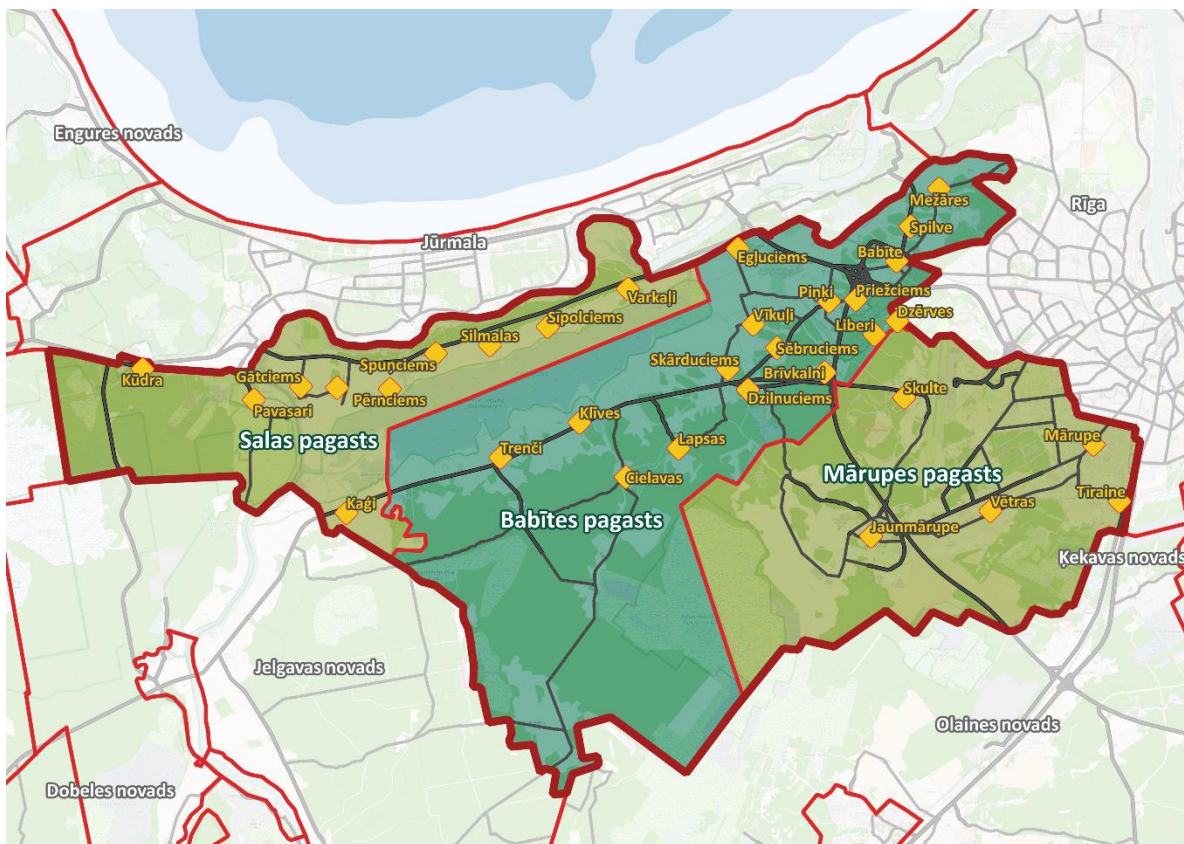
- Lai varētu reģistrēt dalībniekus pieslēdzoties ir jānorāda savs vārds un uzvārds, ja pieslēgšanās nav veikta ar savu vārdu, nepieciešams to nomainīt;
- Mikrofonu ieslēdz tikai runātājs. Dalībnieki tiek “nomutēti”, kad runā eksperti / moderators;
- Uzdevumu veikšanai dalībnieki jau ir sadalīti trīs mazākās darba grupās;
- Katrai darba grupai ir piešķirts viens vadītājs – pārstāvis no pašvaldības vai jomas eksperts;
- *Zoom* čats tiek izmantots, lai iesūtītu darba grupu idejas, uzdevumu rezultātus un priekšlikumus, ja nav bijusi iespēja izteikties;
- Ja vēlaties izteikties vai uzdot jautājumu, “paceliet” virtuālo rociņu;
- Katra uzdevuma veikšanai tiks dots noteikts laiks.

Darba kārtība

- **IEVADS.** Sanāksmes mērķis, kārtība, diskutējamie jautājumi.
- **Esošā situācijas novērtējums** un iepazīšanās ar būtiskākajiem aptaujas rezultātiem.
- **Darbs grupās: Nozares izaicinājumu un prioritāšu definēšana, priekšlikumu izstrāde konkrētiem jautājumiem,** mazākās darba grupās.
- Rezultātu prezentēšana un kopīga diskusija.
- **Kopsavilkums** un informācija par tālākajiem IAS izstrādes soļiem.

Novada vizītkarte

Šobrīd esošie administratīvie centri: Mārupes novads – Mārupe, Babītes novads – Piņķi.

Pagasti: Mārupes novads – Mārupes pag., Babītes novads – Babītes un Salas pag.

Uzņēmējdarbība: tiek prognozēts, ka pēc ATR Mārupes novadā nodarbināto personu īpatsvars būs 30,9% (Rīgai – 56,2%)

2020. gada sākumā Babītes un Mārupes novados dzīvoja 31 884 iedzīvotāji: 1,7% no Latvijas kopējā iedzīvotāju skaita (CSP dati).

Bāzes scenārijs: iedzīvotāju skaits novadā, visdrīzāk, turpinās stabili pieaugt, **2040. gadā pārsniedzot 45 000 iedzīvotājus** (eksperta sākotnējais ziņojums).

Diskutējamie jautājumi

Dabas resursu potenciāls un tā izmantošana, telpiskā perspektīva:

- **Dabas resursu potenciāls, ekosistēmu pakalpojumi un rekreācija**, tai skaitā kā pamats tūrisma attīstībai un uzņēmējdarbībai. Zaļās infrastruktūras principi.
- **Tūrisms (viedais tūrisms), antropogēno slodžu regulēšana mežos un purvos, ainavu mežu un mežizstrādes nodalīšana; lauksaimniecības zemju izmantošana; iekšējo ūdeņu (zivju dīķu u.c.) un ūdensmalu izmantošana** (piekļuves vietu nodrošinājums pie publiskajām ūdenstilpnēm), publisko ūdeņu vienota pārvaldība.

Vides infrastruktūra:

- **Gruntsūdens līmeņa uzturēšana, polderu sistēmu darbība un meliorācijas grāvju uzturēšana** – pielāgošanās vai ieguldījumi teritoriju intensīvai izmantošanai. **Lietus ūdens novadīšana vai otrreizēja izmantošana. Aplūstošās teritorijas un pretplūdu pasākumi**, ieguvumi un riski.
- **Ūdenssaimniecības un notekūdeņu apsaimniekošana.** Ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu paplašināšana un nepieciešamība. Vides kvalitātes nodrošināšanas instrumenti blīvi apdzīvotās vietās.
- **Gaisa kvalitāte uzlabošana** – apkures risinājumu noteikšana, ierobežojot individuālos risinājumus – centralizētas siltumapgādes paplašināšana. Gaisa kvalitātes monitoringa stacijas.

Energoefektivitāte un klimata neitralitāte:

- **Vieda pašvaldība** – vieda enerģija, vieda infrastruktūra, vieda pašvaldības pārvalde, vieda veselības aprūpe u.c. Taupīga resursu izmantošana, otrreiz iemantojamo resursu potenciāls, atjaunojamo resursu izmantošana (energoefektivitāte) pašvaldības īpašumos un iedzīvotāju kopienu sadarbības potenciāls.
- **Industriālās un uzņēmējdarbības sinerģijā ar Zaļajām teritorijām / zaļajiem koridoriem. Videi draudzīgu bezatkritumu tehnoloģiju pielietošana uzņēmumos un otrreiz iemantojamo resursu potenciāls;** Vidi piesārņojoša uzņēmējdarbība iespējas un riski.
- **Klimatneitralitāte** – daudzdzīvokļu un dzīvojamo māju siltināšana un siltumapgādes – sistēmu tehnoloģijas un metodes, enerģijas ražošana (saules enerģija, hidroenerģija, vēja enerģija, ģeotermālās / hidrotermālās enerģija utt.), mobilitāte.

Esošā situācija

Dabas vides raksturojums Mārupes un Babītes novados

MĀRUPES NOVADS

Platība: 10 391,3 ha

Iedzīvotāji: 24 446 (01.01.2021)

Dabas resursi:

- Lauksaimniecības zemes - 42%
- Meži – 35%
- Purvi – 10%

Nozīmīgās DABAS teritorijas:

- Dabas liegums “Cenu tīrelis” (daļa)
- Medema purvs
- Mazupītes: Mārupīte, Neriņa un Dzilnupīte

BABĪTES NOVADS

Platība: 24193,7 ha

Iedzīvotāji: 12 243 (01.01.2021)

Dabas resursi:

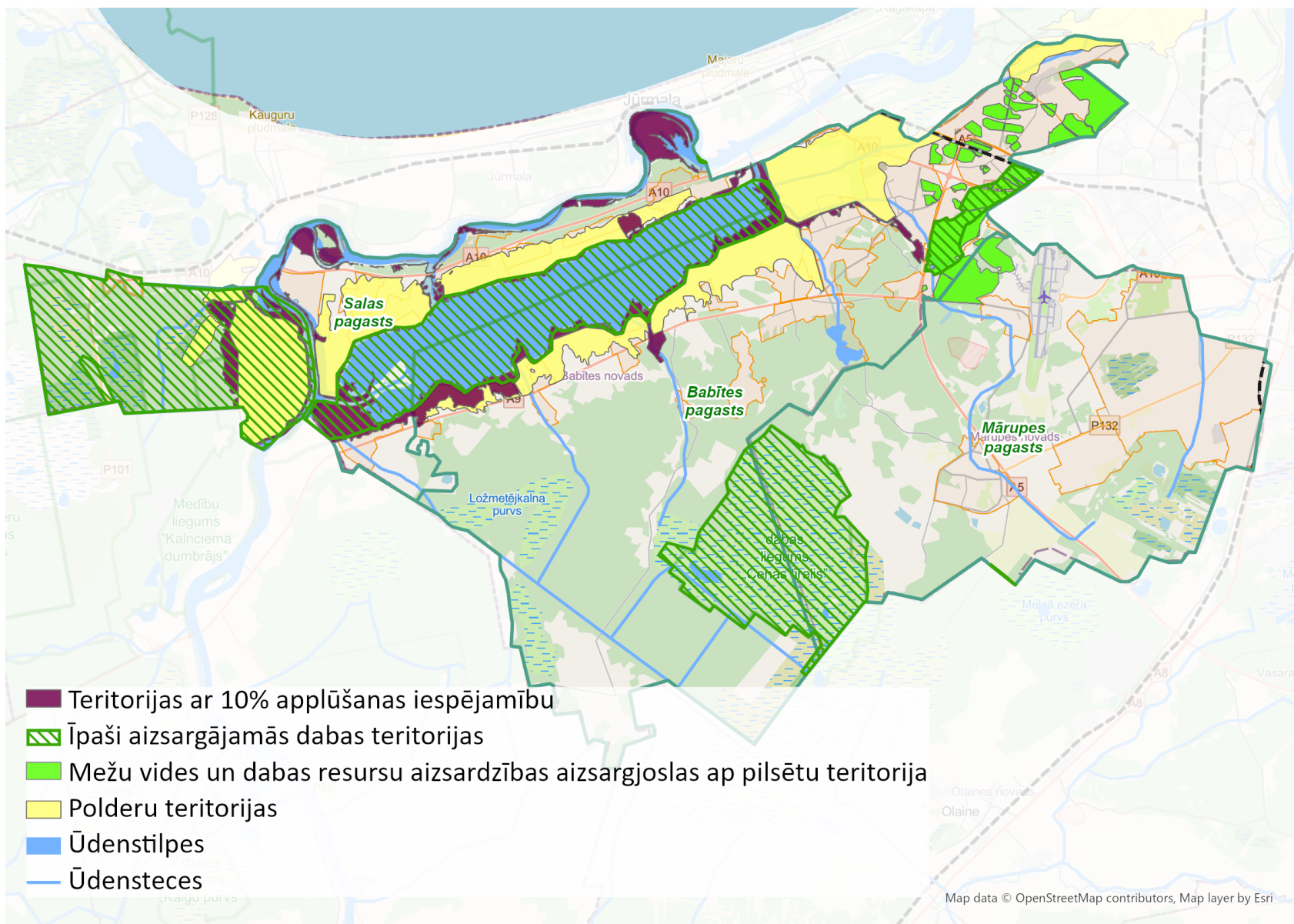
- Meži – 38%
- Lauksaimniecības zemes - 27%
- Ūdeņi – 8%

Nozīmīgās DABAS teritorijas:

- Dabas liegums “Babītes ezers”
- Ķemeru nacionālais parks (daļa)
- Dabas liegums “Cenu tīrelis” (daļa)
- Dabas parks “Beberbeķi”
- Lielupe, Neriņa, Gātsupe, Spuņņupe u.c
- Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis “Krāču kalni”
- Rekreācijas meža “Ziemassvētku kauju vietas”

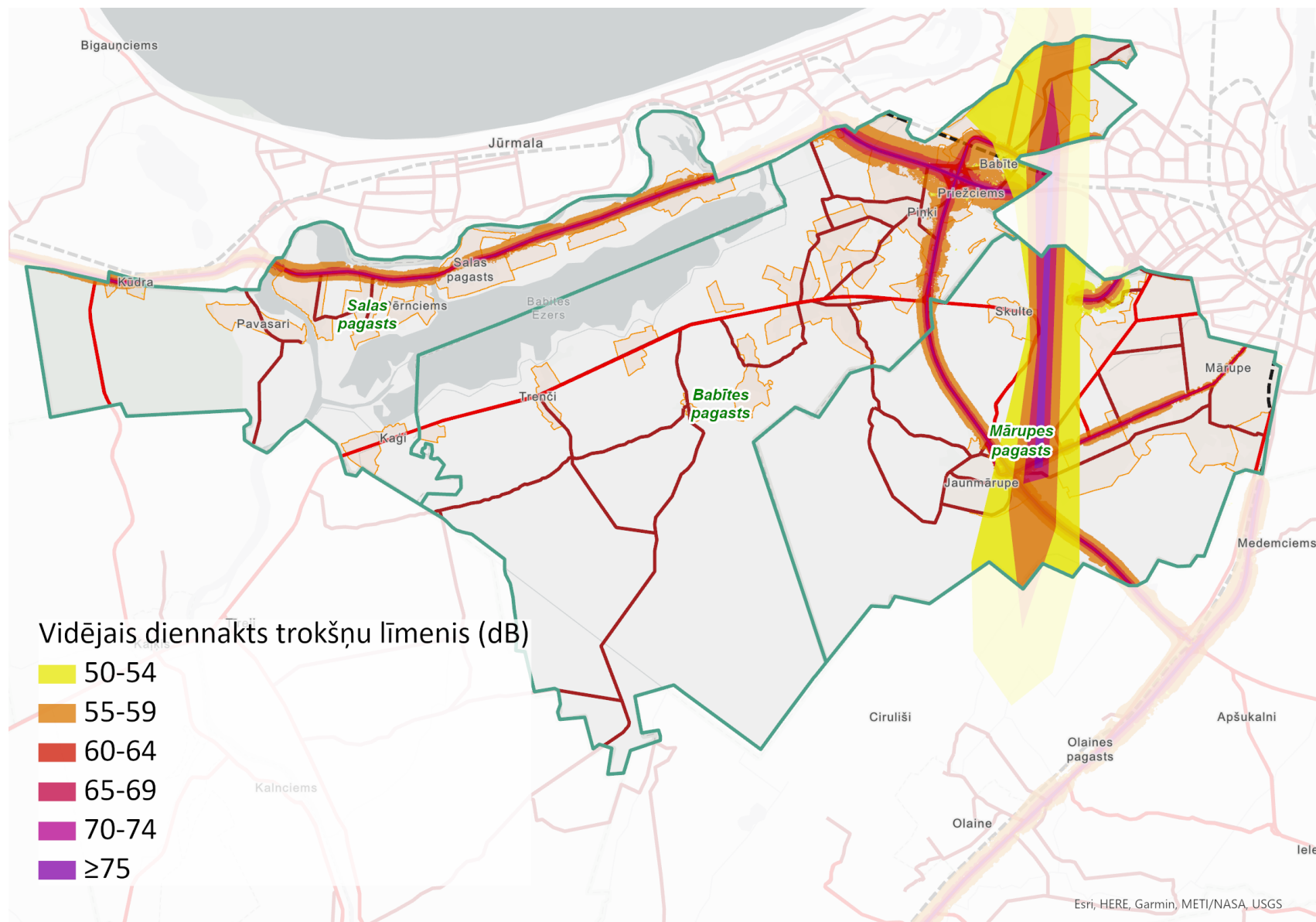

Dabas elementu telpiskās struktūras un vērtības

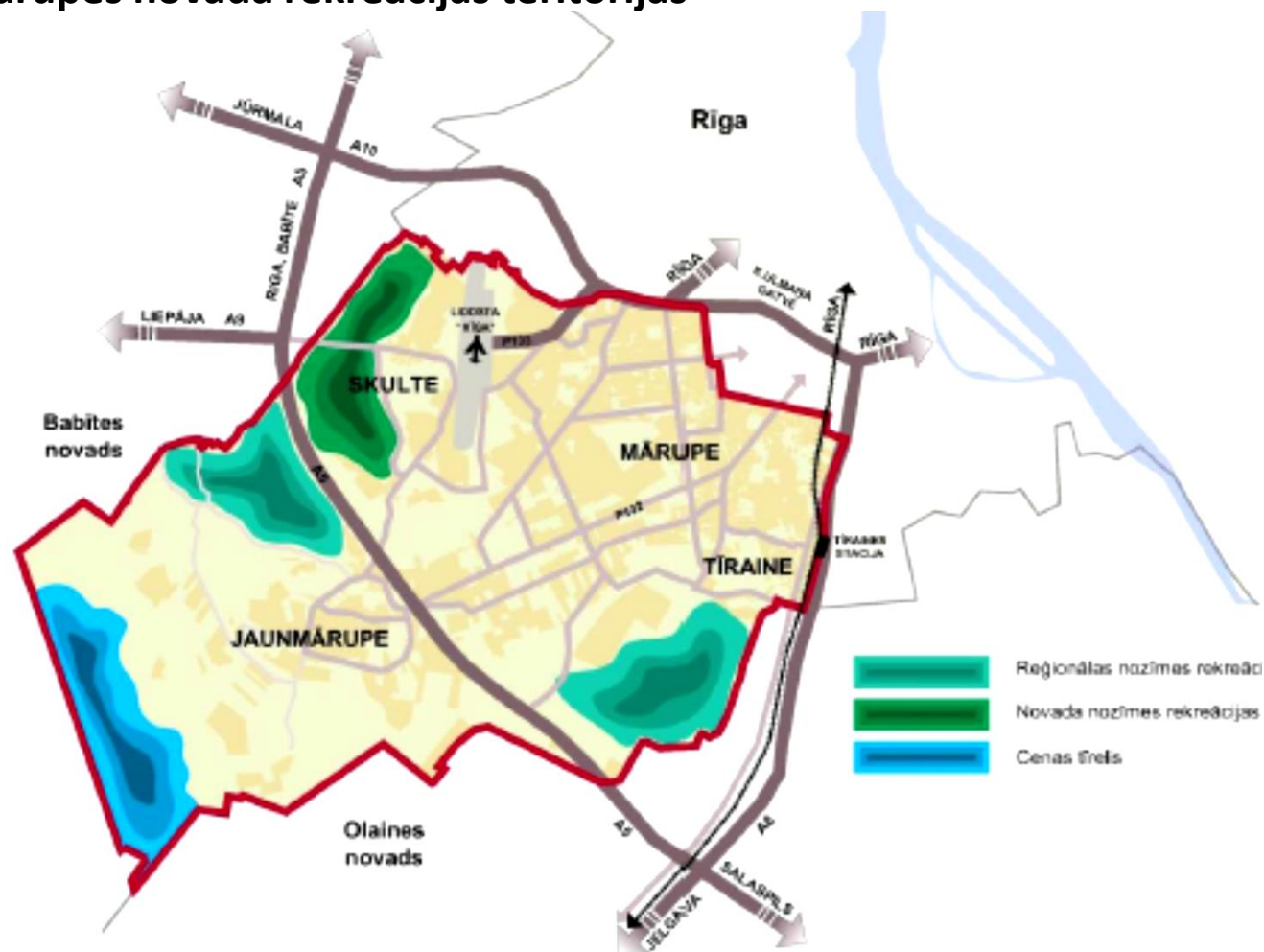

Trokšņu ietekmes

Mārupes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2026. gadam

Mārupes novada rekreācijas teritorijas

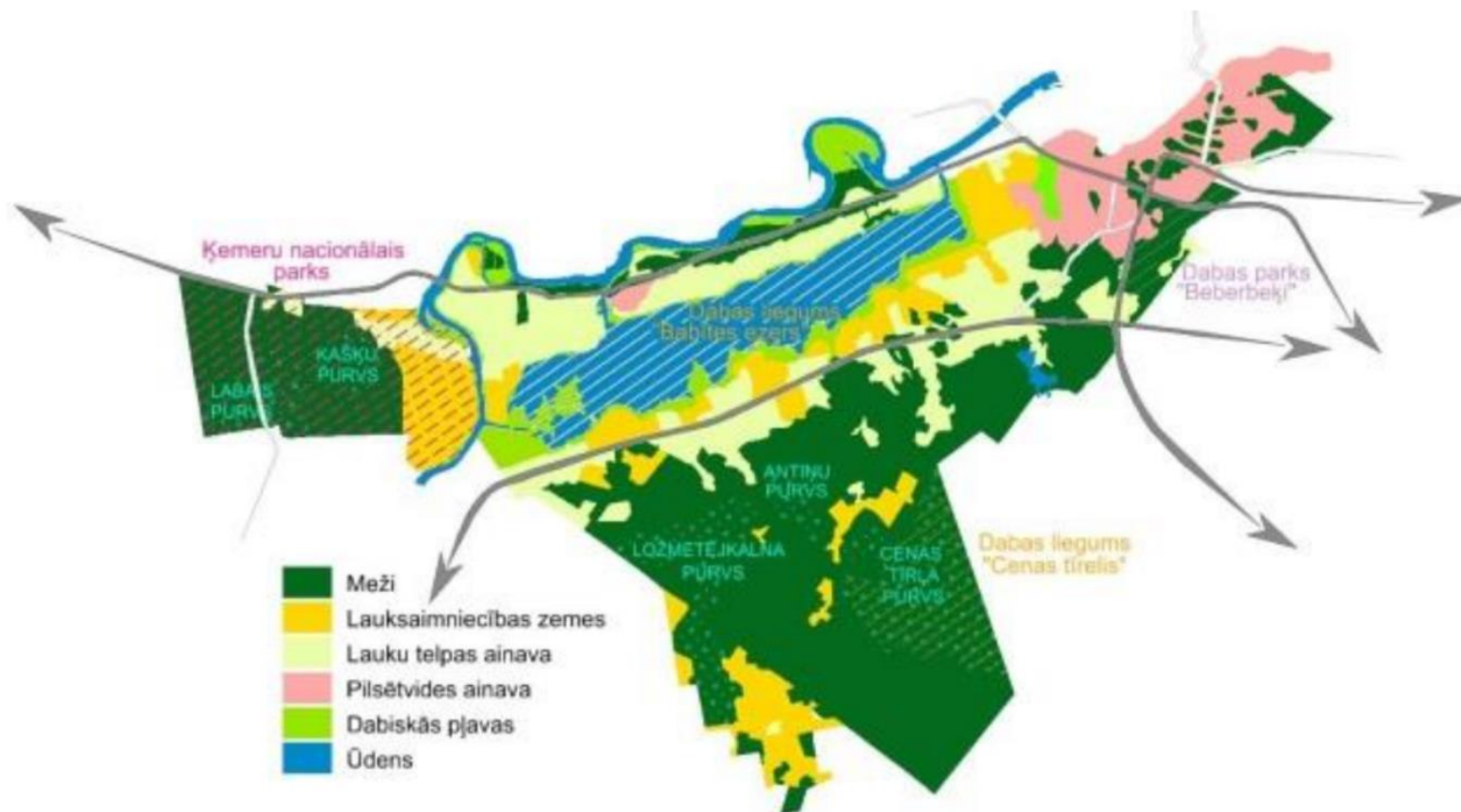

Attīstības vadlīnijas:

- Mozaīkveida apbūves struktūra ar lauku apbūves iezīmēm;
- Neveidot apbūvi dabas teritorijās;
- Cenu tīrelis – aizsargājama teritorija ar infrastruktūru dabas tūrismam;
- Medemu purvs – dabas parks novada un reģiona iedzīvotājiem;
- Aktīvās atpūtas un sporta iespēju nodrošināšana;
- Ikdienas atpūta apdzīvotās vietās.

Babītes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Dabas, kultūrvēsturiskās un ainaviskās telpas

Stratēģijā noteiktie akcenti:

- Dabas vide – viena no novada bagātībām;
- Pievilcīgas dzīves vide un līdzsvarota ekonomiskā attīstība ;
- uzsvars uz kvalitatīvu (nevis kvantitatīvu) dabas vides saglabāšanu ;
- apkārtējās vides uzlabošanas samērošana ar sabiedrības labklājības nodrošināšanu;
- Babītes ezers – novada ģeogrāfiskais centrs;
- Zilā un zaļā struktūra caurvij un savieno Rīgas, Jūrmalas un Jelgavas publiskās telpas.

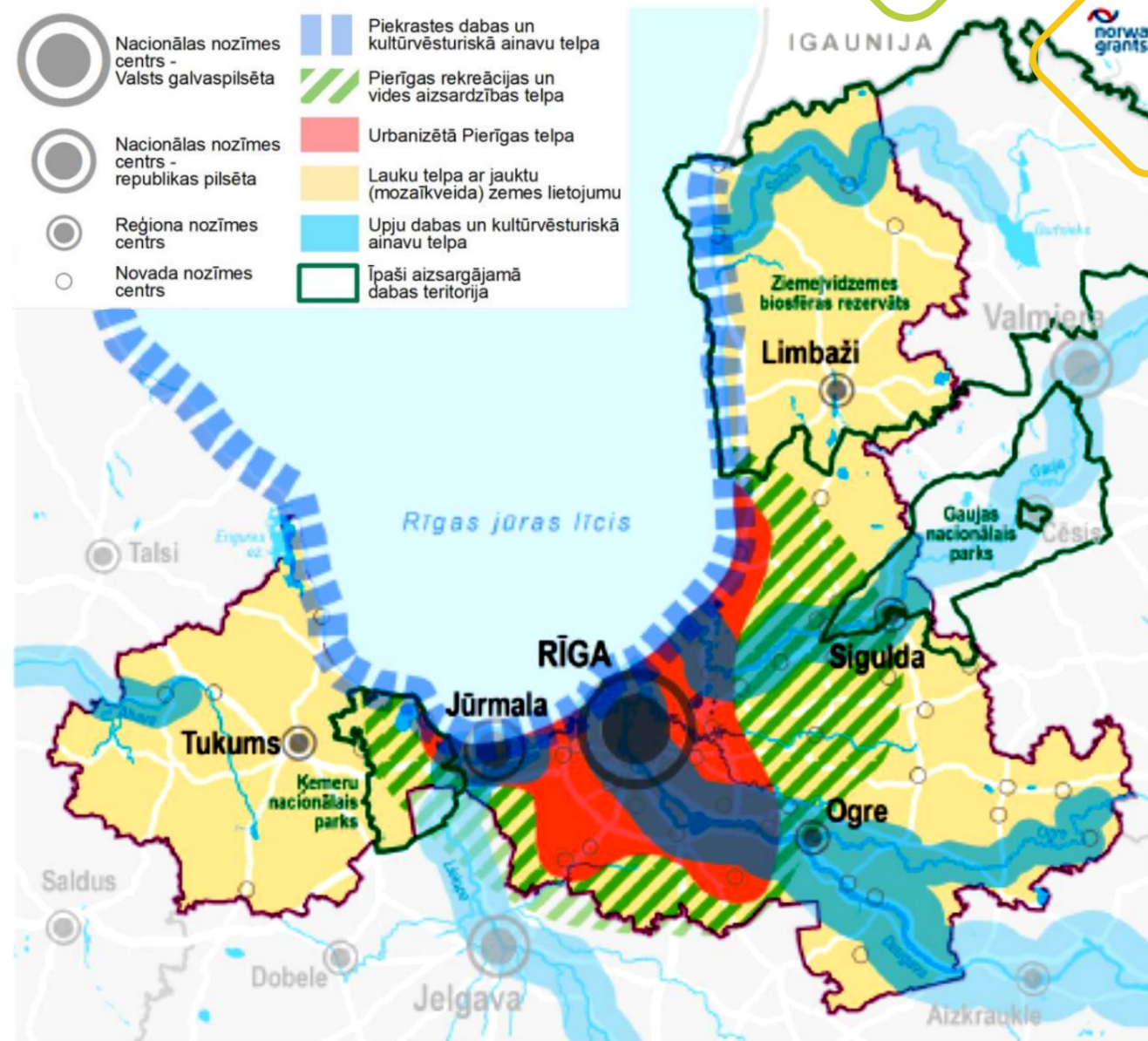

RPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam

Dabas un lauku teritoriju telpiskā struktūra. Nozīmīgākās vēsturiskās, kultūras un ainavu telpas

Stratēģija 2030 akcentē:

- Rīgas, Pierīgas un “zaļo” lauku koncentriskās telpas un lielo upju zaļo koridoru ainavu radiālās telpas;
- Mežu rekreatīvo vērtību, kas ar laiku var tikai palielināties;
- Daudzveidīgu, saudzējošu, vidi respektējošu darbību lauku teritorijās, veidojot mērogam un vietas specifikai atbilstošas vides risinājumus;
- Ūdeņu telpa pilsētā un piepilsētā ir rekreācijas, vietējā ūdens transporta, tūrisma, sporta veidu attīstības vieta. Pieejai ūdeņiem, krastmalai ir maksimāli jāklūst publiskai;
- Īpaša nozīme ir Rīgas – Pierīgas zaļajiem koridoriem, savstarpēji saistītas neapbūvētas telpas, saglabājot dabas daudzveidību.

Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai

Attīstības vajadzības un ieguldījumu virzieni Dabas vides un enerģētikas jomā:

- **Vides infrastruktūras koordinēta attīstība reģionā:**

lietus ūdens, meliorācija, pretplūdu pasākumi, ūdensapgādes un kanalizācijas inženierbūvju tīklu paplašināšana;

- **Energoplānošana un pielāgošanās klimata pārmaiņām:**

energoplānošana reģionālā mērogā, atjaunojamo energoresursu izmantošana, dekarbonizācija un pasākumi “zaļai” mobilitātei, infrastruktūras risinājumi;

- **Dabas resursu izmantošana rekreācijai:**

iekšējo ūdeņu un ūdensmalu izmantošana, publisko ūdeņu vienota pārvaldība, antropogēno slodžu regulēšana mežos un purvos, ainavu mežu un mežizstrādes nodalīšana, ar Rīgu kopīgas rekreācijas un aktīvās atpūtas teritorijas;

- **Aprites ekonomikas attīstība Rīgas metropoles areālā:**

atkritumu šķirošana un dalītā vākšana, videi draudzīgas tehnoloģijas, centralizētas biomasas savākšanas vietu izveide un attīstība reģionā;

- **Vides pārvaldības jautājumu risināšana:**

pārrobežu piesārņojums (objekti un telpas, kas skar vairākas pašvaldības), pasākumi dabas un neapbūvēto teritoriju saglabāšanai; “zaļo” un “zilo” teritoriju saglabāšana, vides kvalitātes uzraudzība.

Rīcības un izaicinājumi dabas resursu izmantošanai

Meži un lauksaimniecības teritorijas:

Meži, lauksaimniecības zemes, zivju dīķi, zirgkopība, dabas un kultūrvēstures tūrisms, mini lauku mājas; rekreācijas un sporta (golfs) teritorijas u.c

Ūdeņu teritorijas:

Lielupe, Babītes ezers, Beberbeķu dzirnavezers, Božu ūdenskrātuve, novadu mazupītes

Ainavu telpas un objekti:

Ūdensmalas, kāpu grēdas, lauku ainavas, polderu ainavas, dabas objekti, kultūrvēsturiskie objekti, mežvidu ciemi, apbūve un transporta koridori, uzņēmējdarbība (rododendru dārzs, Annas koku skola)

Purvu teritorijas:

Cenu tīrelis, Ķemeru nacionālais parks, Medema purvs, Bieriņu purvs u.c

- Rekreācija vs. mežsaimniecība
- Sadarbība ar SIA "Rīgas meži"
- Konkurētspējīga lauksaimniecība

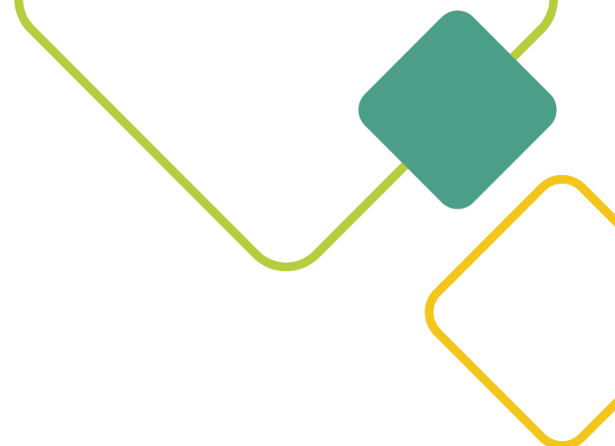
- Piekļuve publiskiem ūdeņiem
- Meliorācijas sistēmu un polderu apsaimniekošana
- Applūstošo teritoriju izmantošana
- Aktīvā atpūta vs. dabas aizsardzība
- Notekūdeņu apsaimniekošana

- Saglabāšana un transformācija
- Apsaimniekošana
- Sadarbība un atbalsta instrumenti

- Kūdra kā energoresurss vs. purvs kā ekosistēma
- Rekreācija
- Dabas teritoriju infrastruktūra
- Degradēto teritoriju apsaimniekošana

Energoefektivitāte un sabiedrības līdzdalība

Galvenie enerģijas patērētāji Mārupes novadā:

- ražošanas sektors – 43% (siltumenerģijas un elektroenerģijas patēriņš)
- mājokļu sektors – 34% (apkures un elektroenerģijas patēriņš)
- transporta sektors – 13% (degvielas patēriņš)

Pašvaldības ēkas veido aptuveni 7% no kopējā pašvaldības enerģijas patēriņa, kas sastāda aptuveni 590 tūkst.EUR gadā *(2018. gada dati)*

Energoefektivitātes un klimata neitralitātes paaugstināšanas pasākumi – Mārupes novads

- **Mārupes novada ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns (līdz 2050);**
- **Energopārvaldības plāns (līdz 2030);**
- **Attīstības programmā 2020. – 2026. gadam ir iekļauts rīcības virziens “Viedā pilsētvide”:**
  - Viedā infrastruktūra – luksofori, apgaismojums, ĢIS, viedo videokameru uzstādīšana drošības uzlabošanai;
  - Apkures sistēmu uzstādīšana pašvaldības ēkās;
  - Elektrozlādes tīkla izveidošana;
  - Energoefektīvi risinājumi pašvaldības jaunizbūvētajās ēkās - zemes siltumsūkņi, saules baterejas u.c.;
  - Atbalsts daudzdzīvokļu dzīvojamo māju siltināšanai.
- **Projekti:**
  - Co2mmunity, energoefektīvu kopienu veidošana – saules bateriju un paneļu uzstādīšana 2 kopienās (daudzdzīvokļu mājās), plānots organizēt zaļo festivālu;
  - KPFI ietvaros Jaunmārupes skolā uzstādīti saules baterijas un paneļi;
  - 2 elektromobiļi pašvaldības pārvaldei, lai veicinātu zaļā transporta izmantošanu;
  - Jauniešu mājas projekts - tiks uzstādīta viedā urna, solārais sols, siltumnīca, lai jauniešos veicinātu šādu ideju turpmāku ieviešanu un atbalstīšanu;
  - TRUBU ROKAM - pašvaldības līdzfinansējums ūdenssaimniecības pieslēgumu izbūvei.

Energoefektivitātes un klimata neitralitātes paaugstināšanas pasākumi – Babītes novads

- **Rokasgrāmata energopārvaldības sistēmas izveidei un ieviešanai Babītes novada pašvaldībā**
- **Attīstības programma 2014.-2020.gadam:**
  - Pašvaldības ēku siltināšana;
  - Video novērošanas sistēmas attīstība un drošības uzraudzības pilnveidošana;
  - Elektrouzlādes tīkla izveidošana;
  - Pašvaldības darba un e-informācijas pilnveidošanai;
  - Energoefektīva apgaismojuma ierīkošana.
- **Projekti:**
  - Projektu konkurss “Ģimenei. Videi. Izaugsmei Babītes novadā”.
- **Iedzīvotāju iniciatīvas:**
  - Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju siltināšana, izmantojot *Altum* atbalsta instrumentus;
  - **Babītes vidusskola – ekoskola** (Zaļā karoga balva, ekoskolu globālā rīcības diena).

Iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas rezultāti

Aptaujas rezultāti

Nozīmīgākās novada priekšrocības:

Ģeogrāfiskais
novietojums

Dabas vērtības

Izglītības
infrastruktūra

Ceļu tīkls

Iedzīvotāji un uzņēmēji ir drīzāk apmierināti
vai apmierināti ar:

teritorijas tīrību

gaisa kvalitāti

trokšņu līmeni

dzeramā ūdens kvalitāti

parku, skvēru un zaļās zonas pietiekamību

notekūdeņu apsaimniekošanu un attīrīšanu

meliorācijas grāvju apsaimniekošanu

Jomas, kuras vajadzētu prioritāri attīstīt novadā:

Infrastruktūra **64%**

Veselības aprūpe **53%**

Rekreācija un
aktīvā atpūta **51%**

Derīgo izrakteņu (kūdra, smilts, u.c.) ieguves vērtējums:

40%

Uzskatu, ka novadā pieejamie
derīgo izrakteņu resursi tiek
iegūti atbilstošā daudzumā

9%

Uzskatu, ka novadā pieejamie
derīgo izrakteņu resursi netiek
iegūti pietiekošā daudzumā

14%

Uzskatu, ka novadā pieejamo
derīgo izrakteņu ieguve notiek
pārlietu lielos apjomos

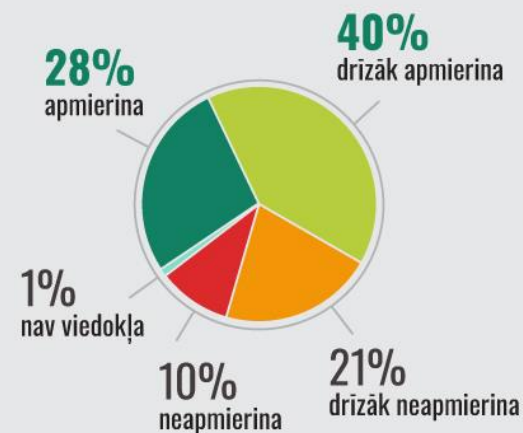
37%

Cita atbilde / nav viedokļa

58%

pozitīvi vērtē
dzeramā ūdens kvalitāti

68%

pozitīvi vērtē parku, skvēru
un zaļās zonas pietiekamību

Darbs mazākās darba grupās

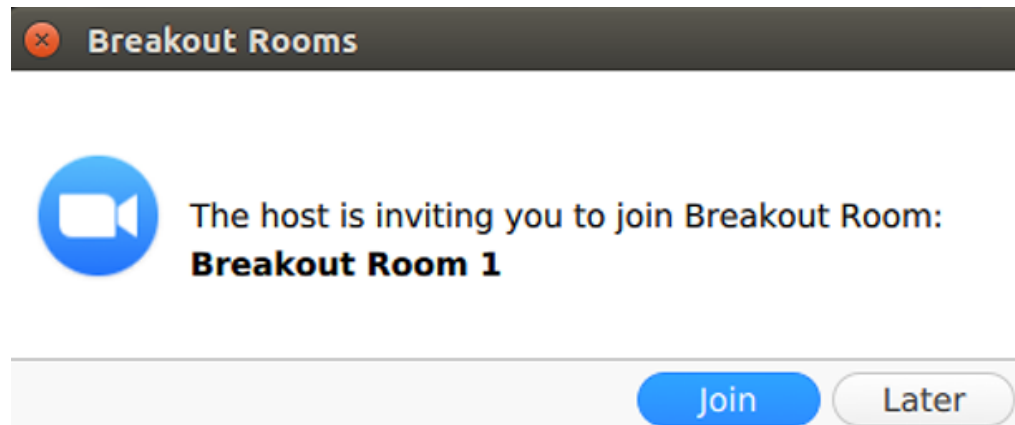

Informācijai

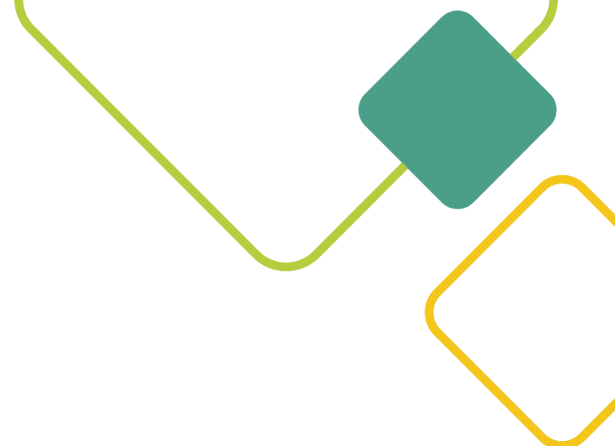
---

1. Saņemsiet uzaicinājumu pievienoties Breakout Room;
2. Apstipriniet – **Join**;
3. Tiksiat aizvesti uz mazo darbu “istabu”;

1 min. pirms mazo darba grupu diskusiju beigām, saņemsiet paziņojumu par “istabas” slēgšanos. Ja ātrāk vēlaties pamest “istabu”, spiediet Leave Breakout Room.

Uzdevums

1. Definēt izaicinājumus un prioritātes, izstrādāt priekšlikumus šādiem jautājumiem:

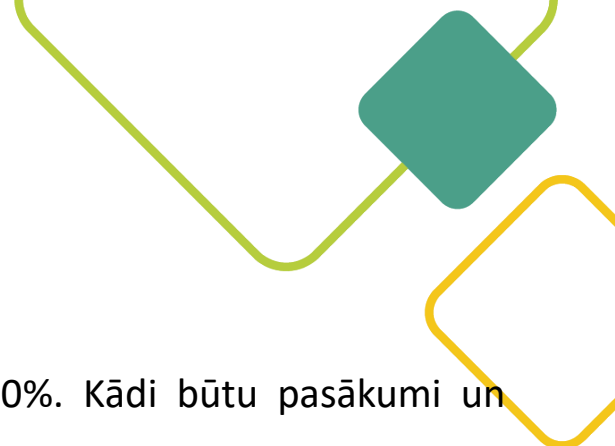
Dabas resursu potenciāls un tā izmantošana, telpiskā perspektīva:

- Prioritāti atbalstāmais dabas resursu izmantošanas veids – atbalstāmās nozares mežu un lauksaimniecības zemju turpmākai izmantošanai, un kādi citi, specifiski resursi Jaunizveidojamā novadā būtu īpaši jāizceļ, jāsaglabā, jāattīsta?
- Rekreācijas teritoriju un tūrisma nozares attīstība, antropogēnās slodzes ietekmju mazināšana rekreācijas un dabas aizsardzības teritorijās – kuras teritorijas būtu prioritāri veidojama dabas tūrisma infrastruktūra (t.sk. nekultivētas purvu teritorijas, karjeri, zivju dīķi)? Vai pašvaldībai jāiesaistās privāti veidotu rekreācijas objektu apsaimniekošanā?
- Ūdensmalu teritoriju izmantošana – kādi izvirzāmi nosacījumi apbūves veidošanai, piekļuve pie publiskajām ūdenstilpnēm, kā organizēt publisko ūdenstilpņu pārvaldību?

Vides infrastruktūra:

- Kādus instrumentus pašvaldībai izmantot meliorācijas grāvju uzturēšanas un meliorācijas sistēmas apsaimniekošanas nodrošināšanai? Kā izmantot applūstošās teritorijas / iespējamie izmantošanas riski?
- Ūdenssaimniecības tīkli kā vides kvalitātes nodrošināšanas instruments blīvi apdzīvotās vietās – kurās teritorijās nosakāmi obligāti centralizēti tīkli?
- Vai gaisa kvalitātes uzlabošanas veicināšanai būtu organizējama / paplašināmā centralizēta siltumapgāde privātmāju sektorā? Gaisa kvalitātes uzlabošanas instrumenti?

Uzdevums

Energoefektivitāte un klimata neitralitāte:

- Novadi līdz 2030. gadam ir apņēmušies savā teritorijā samazināt CO2 emisijas par 20%. Kādi būtu pasākumi un instrumenti, lai veicinātu sabiedrības un iedzīvotāju kopienu iesaisti mērķa sasniegšanai?
  - Kā uzņēmēji redz CO2 emisiju samazinājumu? Vai pašvaldībai būtu jāveicina videi draudzīgu bezatkritumu tehnoloģiju pielietošanu uzņēmumos?
  - Vai iedzīvotāji ir gatavi mainīt savus paradumus un ieviest savās mājās atjaunojamus resursus? Kādi pasākumi būtu jāīsteno pašvaldības pusē, lai veicinātu atjaunojamās enerģijas izmantošanu mājās?
-
- Uzdevumu veikšanai ir dotas **40 minūtes**.
  - Pēc tam grupas vadītāji prezentē rezultātu. Laiks diskusijai – 30 minūtes.

Paldies par dalību!
